

Meesterschapsteam Cultuureducatie

Verslag Activiteiten 2024 - 2025

Het meesterschapsteam cultuureducatie bestond in het academisch jaar 2024-2025 uit Pieter de Bruijn (Open Universiteit, OU) en Eline Huiberts (OU). De focus van het team lag dit jaar op een verdere verkenning van de plaats van mediawijsheid en digitale geletterdheid in het voortgezet onderwijs. Daarnaast zijn activiteiten op het gebied van kennisdeling over en onderzoek naar erfgoededucatie verdergezet.

Verkenning mediawijsheid en digitale geletterdheid

Het meesterschapsteam heeft een verkenning uitgevoerd naar de manier waarop de onderwerpen mediawijsheid en digitale geletterdheid worden behandeld in het voortgezet onderwijs. Daarvoor is onderzoek gedaan naar het huidige curriculum en zijn gesprekken gevoerd met journalisten over de rol van media in de samenleving en hoe leerlingen hiervan op de hoogte zijn. Uit de inventarisatie blijkt dat mediawijsheid en digitale geletterdheid nog altijd onderbelichte onderwerpen zijn in het voortgezet onderwijs. Daarnaast is gebleken dat er nog weinig expertise is onder docenten over zaken als digitalisering, mediawijsheid en digitale geletterdheid. Zo ontbreekt het vaak aan kennis over de mogelijke nadelen van het gebruik van sociale media onder jonge mediagebruikers, maar ook over de mogelijke voordelen van digitale media in de culturele ontwikkeling van jongeren.

Om de mogelijkheden voor kennisdeling en bijscholing op het gebied van mediawijsheid en digitale geletterdheid verder te onderzoeken, is samenwerking gezocht met het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid. Onderzocht wordt of, bijvoorbeeld, cursusaanbod kan worden ontwikkeld op dit terrein. Eerste ideeën op dit vlak zijn besproken met experts op het gebied van onderwijs- en mediawetenschappen.

Samenwerking minor erfgoedparticipatie

Vanuit het meesterschapsteam is Pieter de Bruijn betrokken bij de ontwikkeling van een multidisciplinaire minor over erfgoed en burgerparticipatie. Dit project wordt geleid vanuit de Universiteit Leiden (Faculteit der Archeologie), waarbij samen wordt gewerkt met de Faculteit Bouwkunde, afdeling Urbanism van de TU Delft, de Faculteit der Sociale Wetenschappen van de VU (Amsterdam), de Faculteit Cultuurwetenschappen van de OU, en de opleiding Archeologie van Hogeschool Saxion.

Voor de minor is een plan ontwikkeld dat bestaat uit drie samenhangende cursussen over theorie en methoden van burgerparticipatie, erfgoedtheorie en methoden van erfgoedparticipatie, en een practicumproject. Momenteel wordt gewerkt aan de inhoud van de verschillende vakken. De planning is dat de minor in het collegejaar 2026-27 van start gaat. Dit initiatief hangt samen met de uitvoeringsagenda van het Verdrag van Faro, dat is gericht op burgerparticipatie en het belang van erfgoed voor de hedendaagse samenleving.

Kennisdeling erfgoedonderwijs

In het kader van de Maand van de Geschiedenis zijn twee kennisclips ontwikkeld en verspreid over aan erfgoededucatie gerelateerde thema's. Het thema van de maand in 2024 was 'Echt nep'.

De eerste video ging dan ook over het authenticiteitsvraagstuk en hoe je daar in erfgoededucatie mee om kan gaan. Met welke presentatietechnieken en educatieve strategieën kun je de ervaring van objecten versterken en maakt het daarbij uit of voorwerpen in oorsprong authentiek zijn of niet? De tweede video ging over de vraag hoe het verleden soms kan worden ingekaderd om hedendaagse boodschappen kracht bij te zetten. De Britse herinnering aan de luchtbombardementen in de Tweede Wereldoorlog fungeerde als casus om dit fenomeen te illustreren. Op welke manier is het beeld over dit verleden tot stand gekomen en hoe wordt dit ook heden ten dage gebruikt? In een bijdrage aan *Locus. Tijdschrift voor cultuurwetenschappen* werd in het verlengde van deze video gereflecteerd op de recent uitgebrachte film *Blitz*. Deze video's zijn goed bekeken en kunnen in de toekomst vaker worden verspreid.

Onderwijs en onderzoek

Ook dit academisch jaar gaf Pieter de Bruijn, in samenwerking met de Reinwardt Academie (RWA), de cursus *Belangen van erfgoed*. De cursus biedt een inleiding in verschillende belangrijke thema's en kwesties die spelen in de hedendaagse erfgoedpraktijk. Daarnaast begeleidde hij diverse masterscripties over aan erfgoed(educatie) verwante thema's. Qua onderzoek droeg Pieter de Bruijn als coauteur bij aan een Engelstalig wetenschappelijk artikel over de ervaringen van docenten met racisme-gebaseerd pesten op school. Daarnaast legde hij de laatste hand aan een artikel over het leren van 'historische significantie' in het museum, met als casus de tentoonstelling 'Onze koloniale erfenis' en het bijbehorende educatieve programma van het Wereldmuseum Amsterdam.

Publicaties

Karen M. A. Sieben-Adufol, Roy A. Willems, Trijntje Vollink, Nico van der Wiel, Maria Sapouna, Pieter de Bruijn, Gemma Blok, Arjan E. R. Bos en Giel van Lankveld, 'Teachers' responses to racism and racist bullying in Dutch primary schools', *Frontiers in Psychology* 15 (2025).

<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1393719>

Pieter de Bruijn, 'Voorbij de Blitz spirit? Nieuwe perspectieven in een vertrouwd verhaal', *Locus. Tijdschrift voor Cultuurwetenschappen* 27 (2024).

<https://locus.ou.nl/locus-actueel/filmcolumn-voorbij-de-blitz-spirit>

Pieter de Bruijn, 'Framing van het verleden: De Britse herinnering aan de bombardementen in de Tweede Wereldoorlog'.

<https://www.ou.nl/-/framing-van-het-verleden-de-britse-herinnering-aan-de-bombardementen-in-de-tweede-wereldoorlog>

Pieter de Bruijn, 'Echt of nep? De ervaring van objecten'.

<https://www.ou.nl/-/echt-of-nep-de-ervaring-van-objecten>

Toekomstige plannen

In het academisch jaar 2025-26 zal het meesterschapsteam verder werken aan een trainingstraject voor docenten rond mediawijsheid en digitale geletterdheid. Concreet wordt daarvoor gedacht aan de ontwikkeling van een cursus in samenwerking met de faculteit onderwijswetenschappen van de Open Universiteit en het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid. Ook zullen op dit vlak de banden worden aangehaald met SLO. Daarnaast zullen activiteiten op het gebied van (online) kennisdeling rond erfgoedonderwijs en de ontwikkeling van de minor erfgoedparticipatie worden voortgezet.